

**Regulamin funkcjonowania
Komisji Etyki Badań Naukowych
Instytutu Psychologii KUL**

I. Założenia ogólne dotyczące Komisji

§1

1. Zadaniem Komisji jest opiniowanie projektów badań naukowych pod kątem ich zgodności z zasadami etyki w zakresie respektowania praw ochrony dóbr osobistych uczestników projektu badawczego (badających i badanych), w oparciu o procedury wskazane w regulaminie.
2. Komisję powołuje Rada Instytutu Psychologii KUL.
3. Komisję tworzy co najmniej trzech pracowników Instytutu, powołanych przez Radę Instytutu.
4. Członkowie Komisji wybierają spośród siebie jej przewodniczącego i sekretarza na okres 4 lat.
5. Po złożonej pisemnie przez członka Komisji, za pośrednictwem Przewodniczącego Komisji, rezygnacji lub na wniosek Przewodniczącego, gdy zajdą inne, ważne okoliczności uniemożliwiające sprawowanie funkcji członka Komisji, Rada Instytutu odwołuje go w głosowaniu zwykłą większością głosów, jednocześnie powołując kolejnego członka Komisji.
6. Komisja opiniuje projekty badań zgłaszane (realizowane lub współrealizowane) przez etatowych pracowników IP KUL i doktorantów. W szczególnych przypadkach również projekty realizowane w ramach badań magisterskich.
7. W przypadku projektów realizowanych prac magisterskich odpowiedzialność za etyczną stronę badań spoczywa przede wszystkim na promotorze.

II. Tryb prac Komisji

§2

1. Komisja pracuje w trybie ciągłym, z wyłączeniem: dni wyznaczonych w kalendarzu danego roku akademickiego jako wolnych lub wskazanych jako takie w oddzielnych zarządzeniach przez władzę uczelni; okresu urlopowego (od pierwszego dnia sierpnia do 15 września każdego roku).
2. Przygotowane z zastosowaniem odpowiedniego formularza (język polski lub język angielski, patrz strona www. IP KUL) wnioski, składane są do sekretarza d.s. procesu naukowego Instytutu Psychologii KUL (skan/pdf w formie elektronicznej).
3. Komisja rozpatruje wnioski w trybie normalnym (nie dłuższym niż jeden miesiąc od daty ich złożenia) oraz w trybie pilnym (w ciągu 7 dni roboczych, liczonych od daty potwierdzonego przez Sekretarza przyjęcia wniosku), w sytuacji ważnej i udokumentowanej konieczności.
4. Komisja podejmuje decyzje zwykłą większością głosów.

5. Komisja może:

- wyrazić zgodę na przeprowadzenie badań,
- nie wyrazić takiej zgody (Powodem niewyrażenia zgody na przeprowadzenie badań jest ich zasadnicza niezgodność z normami etycznymi oraz ochrona godności badanych lub zapobieganie ewentualnym szkodom).
- może też wydać zgodę warunkową zastrzegając konieczność dokonania zmian w procedurze.

6. W sprawach spornych Komisja zwraca się o opinię do Rady Instytutu Psychologii KUL.

III. Warunki pozytywnej rekomendacji komisji

§3

1. Komisja opiniuje projekty badań na podstawie ich krótkich opisów oraz ewentualnych załączników. Brak w opisie odniesienia do poszczególnych elementów podlegających ocenie, będzie skutkowało odesłaniem wniosku z prośbą o uzupełnienie.
2. Warunki pozytywnej rekomendacji komisji:
 - a. Procedura realizacji badań respektuje opracowane przez Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II zasady dotyczące ochrony danych osobowych.
 - b. Sposób prowadzenia badań nie może naruszać godności osoby.
 - c. Osoba badana ma możliwość wyrażenia świadomej zgody na udział w badaniu. Prośba o zgodę na udział w badaniu¹, powinna zawierać informacje czego będą dotyczyły wykonywane zadania, jaki jest ich cel, zakres stosowanych procedur. Jeśli to dotyczy planowanych badań, to także o ewentualnym ryzyku wynikającym z udziału w badaniu. W sytuacjach, kiedy ze względu na rodzaj badania, informacji takich nie można udzielić przed ukończeniem badania, osoba badana powinna zostać poinformowana, że wszelkie wyjaśnienia uzyska po ukończeniu badania. Badacz powinien także zaplanować procedury chroniące osobę badaną przed możliwymi negatywnymi skutkami, wynikającymi z charakteru badań (jeśli ma to zastosowanie).
 - d. Jeżeli uczestnikami badania są osoby nieletnie należy zawsze uzyskać dodatkowo pisemną zgodę rodzica lub opiekuna prawnego. Niezależnie od zgody opiekuna prawnego lub rodzica, każdy uczestnik badania powinien być poinformowany o udziale w nim i wyrazić zgodę na udział. Informacja powinna być dostosowana pod względem formy i treści do wieku badanego.

¹OBJAŚNIENIA: Zgody udziela osoba, która ukończyła 18 rok życia, o ile nie jest całkowicie ubezwłasnowolniona, a jej stan emocjonalny, intelektualny i fizyczny umożliwia wyrażenie świadomej zgody i udziału w badaniu. W przypadku osoby małoletniej (poniżej 18 roku życia), zgodę na jej udział w badaniu naukowym wyraża: 1) wyłącznie przedstawiciel ustawowy tej osoby, jeśli ona sama ze względu na wiek, poziom rozwoju intelektualnego, stan zdrowia etc. nie jest w stanie wyrazić z rozeznaniem opinii w sprawie swojego udziału w badaniu; 2) przedstawiciel ustawowy tej osoby oraz ona sama, jeśli ukończyła 16 lat lub jest w stanie wyrazić z rozeznaniem opinię w sprawie swojego udziału w badaniu [tzw. „podwójna zgoda”, art. 95 § 1, art. 96 § 1, art. 98 § 1 Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego; analogiczne przepisy znajdziemy w przepisach ustawy o prawach pacjenta i Rzecznika Praw Pacjenta; wytyczne dotyczące diagnoz w edukacji przygotowany przez Zespół powołany przez Rzecznika Praw Dziecka].

- e. Udział w badaniu nie może narażać uczestników na ryzyko wystąpienia zaburzeń zdrowia psychicznego lub fizycznego. Jeżeli badanie obejmuje grupę osób chorych somatycznie lub z zaburzeniami psychicznymi, niezbędne jest zaplanowanie badań, które nie wpłyną negatywnie na przebieg leczenia. Komisja wskazuje na konieczność przedstawienia we wniosku odpowiedniej informacji na ten temat – obiektywnych informacji wskazujących na brak ryzyka takiego wpływu.
 - f. Jeśli na jakimś etapie badania uczestnicy zostają wprowadzeni w błąd (manipulacja eksperymentalna), powinni otrzymywać stosowne wyjaśnienie po zakończeniu badania.
 - g. Jeśli na jakimś etapie badania uczestnicy mają wcielić się w rolę innej postaci, to na końcu badania stosowana jest odpowiednia formuła wyprowadzenia ich z tej roli (*debriefing*).
 - h. Osoby badane mają zagwarantowaną anonimowość i dyskrecję.
 - i. Uczestnicy powinni mieć zagwarantowaną możliwość odmowy udziału lub wycofania się z badań w przypadku, gdyby taka była ich wola.
 - j. Badani nie mogą być zmuszani do wykonania czegoś, co narusza ich godność lub jest sprzeczne z ich przekonaniami.
 - k. Zlecając wykonanie badania innym osobom (placówkom), badacz przedstawia we wniosku składanym Komisji do opiniowania pełną procedurę badawczą, która będzie stosowana w trakcie badania. Badacz ma wówczas obowiązek nadzorowania, czy realizacja badań odbywa się zgodnie z procedurą zawartą we wniosku przedłożonym Komisji do opiniowania.
3. Badacz ma obowiązek rzetelnie zaplanować, prowadzić i przedstawiać uzyskane wyniki badania. Realizacja badań, powinna być zgodna z treścią złożonego i zatwierdzonego wniosku bez względu na źródło finansowania, czy też zmieniający się kontekst realizacji projektu (np. pojawienie się nowych narzędzi badawczych, udział zupełnie nowych uczestników badania).
4. Dodatkowe czynniki ochronne wobec osób badanych:
- a. Badanie nie powinno być zbyt eksploatujące dla osób badanych.
 - b. Badanie nie powinno prowadzić do trwałego obniżenia nastroju.
 - c. Badanie nie powinno narażać uczestników na stres o nasileniu potencjalnie szkodliwym dla ich zdrowia psychicznego.
 - d. Sposób pozyskiwania badanych nie powinien być oparty wyłącznie na motywacji materialnej.
 - e. Osoba stosująca w badaniach testy, kwestionariusze lub inne metody psychologiczne, respektuje prawa autorskie i wydawnicze.
 - f. Badani mają zagwarantowaną możliwość nieujawniania takich informacji, które w ich ocenie naruszają ich prywatności.